

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๕

วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๖๖๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สรุปความตามคำร้องได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้... (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น... มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีทีบุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) ในรัฐบาลที่ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งกระทรวงคมนาคม ที่ ๑๒/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๒ พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ เข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๒ และพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ภายในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ตรวจสอบพบว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีเข้ารับตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวครบหนึ่งปี จึงได้มีหนังสือแจ้งให้ พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ ชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๘๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และครั้งที่ ๒ ตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๐๐๒๑ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๕ พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ เป็นผู้รับหนังสือทั้ง ๒ ฉบับ ด้วยตนเอง ตามใบตอบรับที่ได้ส่งกลับมายังสำนักงาน ป.ป.ช. แต่พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ ก็มีได้ชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือดำเนินการยื่นบัญชี ฯ ให้ถูกต้องครบถ้วนแต่อย่างใด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๓๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ แล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรัมย์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๘) มีสถานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑

และมาตรา ๒๕๒ แต่พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง ครบหนึ่งปี ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การที่พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ได้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ที่แจ้งให้ทราบถึงหน้าที่ ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว และให้ชี้แจงเหตุผลที่ยังมิได้ยื่นบัญชี ๔ รวม ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๕ แล้ว แต่มิได้ ชี้แจงเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชี ๔ หรือดำเนินการยื่นบัญชี ๔ ให้ถูกต้องครบถ้วน จึงเป็นการจงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทำให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และส่งสำเนาคำร้อง ให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหนังสือ หรือถือว่าได้รับหนังสือ

ปรากฏว่า พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี ผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือชี้แจงถึงศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ โดยผู้ถูกร้องยอมรับว่า ไม่ได้ยื่นบัญชี ๔ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติจริงเพราะไม่เคยได้อ่านรัฐธรรมนูญปัจจุบันมาก่อนเลย และในระหว่างที่ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ไม่เคยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมแจ้งให้ทราบว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๔ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงขอยอมรับผิดทุกประการ

พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจาก พันตำรวจโท สานิตย์ สุรังษี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๔ ครั้งแรกกรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวัน คือ ในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๔ ครั้งแรก ภายในระยะเวลาดังกล่าวจึงเป็นการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้ว และหากถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบทันที ผู้ถูกร้องก็ต้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันครบกำหนด ต้องยื่นบัญชี ๔ ครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือ

ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

นอกจากนั้น ทั้งๆ ที่ผู้ถูกร้องได้รับคำเตือนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถึง ๒ ครั้ง ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบถึงเหตุผลที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่เคยอ่านรัฐธรรมนูญปัจจุบัน และไม่เคยมีเจ้าหน้าที่คนใดในกระทรวงคมนาคมแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ จึงรับฟังไม่ได้ ซึ่งผู้ถูกร้องก็ยอมรับผิดอยู่แล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ